

RAŠTO DARBŲ METODINIAI NURODYMAI

VILNIAUS UNIVERSITETAS
KOMUNIKACIJOS FAKULTETAS

RAŠTO DARBŲ METODINIAI NURODYMAI

VILNIAUS
UNIVERSITETO
LEIDYKLA

2018

Patvirtino Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto
taryba (2018 m. spalio 29 d., protokolas Nr. 160000-TP-8)

Pirmąją laidą rengė

dr. (HP) Zenona Atkočiūnienė, dr. Nijolė Bliūdžiuvienė,
dr. Andrius Gudauskas, dr. Rimvydas Laužikas, dr. Mantas
Martišius, dr. Renata Matkevičienė, dr. Jurgita Rudžionienė,
dr. Marija Stonkienė, dr. Andrius Vaišnys

Atnaujino ir pakeitė

dr. Ingrida Girnienė, dr. Vincas Grigas, dr. Jolanta Mažylė,
dr. Tomas Petreikis, dr. Martynas Petrikas (darbo grupės
pirmininkas), dr. Marija Stonkienė

Recenzentai

doc. dr. Alma Braziūnienė, Vilniaus universitetas
doc. dr. Lijana Stundžė, Vilniaus universitetas

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos
nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės
bibliografijos duomenų banke (NBDB)

ISBN 978-609-07-0071-6 (skaitmeninis PDF)

© Vilniaus universitetas, 2018

TURINYS

PRATARMĖ	5
1. BAKALAURO IR MAGISTRANTŪROS STUDIJŲ PROGRAMŲ DALYKŲ RAŠTO DARBAI	7
1.1. Mokslinė esė	7
1.2. Referatas	8
1.3. Praktikos ataskaita	9
1.4. Kursinis darbas	10
1.5. Magistro mokslo tiriamasis darbas	13
2. BAKALAURO IR MAGISTRO BAIGIAMIEJI DARBAI	16
2.1. Bakalauro baigiamasis darbas	16
2.2. Magistro baigiamasis darbas	23
3. BENDRIEJI REIKALAVIMAI TEKSTUI	30
3.1. Rašto darbų kalba	30
3.2. Teksto formatavimas ir rašto darbo įforminimas	31
3.3. Kitų asmenų kūrinių naudojimas	33
3.4. Paaiškinimai ir iliustracijos tekste	34
4. BIBLIOGRAFINIS RAŠTO DARBO APIPAVIDALINIMAS	39
5. REKOMENDUOJAMA LITERATŪRA RENGiant MOKSLINIUS RAŠTO DARBUS	47
PRIEDAI	50
1 priedas. Antraštinio lapo pavyzdys	50
2 priedas. Bakalauro ir magistro baigiamųjų darbų lydraščio forma	51
3 priedas. Turinio pavyzdys	52

PRATARMĖ

Rašto darbai yra svarbi studijų proceso dalis. Jie padeda įtvirtinti pasikaitę ir pratybų metu įgytas žinias ir kompetencijas, leidžia nuodugniau susipažinti su viena ar kita komunikacijos ir informacijos sritimi, problema. Rašant rašto darbus ugdomas studentų savarankiškumas, gebėjimas kūrybiškai, kritiškai mąstyti, naudoti metodus, apibendrinti faktus, reiškinius, kelti ir spręsti problemas ir kita.

Šiame leidinyje pateikiamų metodinių nurodymų tikslas – aptarti reikalavimus, keliamus Vilniaus universiteto (toliau ir VU) Komunikacijos fakulteto studijų programų rašto darbams. Tiek bendrieji ir specialieji reikalavimai atitinkamų studijų programų moksliniams ir (arba) kūrybiiniams darbams, tiek ir jų rengimo, vertinimo ypatybės reglamentuojamos specialiuose Vilniaus universiteto bei Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto tarybos patvirtintuose dokumentuose:

- Vilniaus universiteto studijuojančiųjų rašto darbų rengimo, gynimo ir kaupimo nuostatuose;
- Baigiamųjų darbų, daktaro disertacijų, jų santraukų pateikimo elektroninėje informacijos sistemoje tvarkoje;
- Vilniaus universiteto akademinės etikos kodekse;
- Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto rašto darbų rengimo, vertinimo ir gynimo tvarkoje;
- Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto studijų programų dalykų aprašuose ir kt.

Rašto darbams rašyti ir vaizdo / garso darbams kurti būtina asmeni-
nė studento atsakomybė. Kiekvienas mokslinio rašto darbo autorius, atliekantis kūrybinę užduotį, turi būti atsakingas, laikytis mokslinės etikos (tam tikrais atvejais ir specialios profesinės etikos), moralės normų – nesisavinti kūrinių, teiginių, minčių autorystės, rašyti moksliniu stiliumi, neklastoti duomenų, išlikti nešališkas: taikyti temai, idėjai ne tik pritariančias, bet ir oponuojančias teorijas, analizuoti ir nepalankius skleidžiamai

idėjai, hipotezei, prielaidai, joms pagrįsti ar argumentuoti empirinius duomenis, faktinę medžiagą.

Pirmoje metodinių nurodymų dalyje aptariami bakalauro ir magistro studijų programose dažniausiai rengiami rašto darbai: mokslinė esė, referatas, praktikos ataskaita, kursinis darbas ir semestrinis darbas. Antrojoje – reikalavimai bakalauro ir magistro baigiamiesiems darbams. Trečioje dalyje nagrinėjama rašto darbų kalba, teksto formatavimas ir įforminimas, citavimas, komentavimas ir iliustravimas. Ketvirtojoje – bibliografinis rašto darbo apipavidalinimas pateikiant nuorodų ir bibliografinių sąrašų sudarymo metodiką bei būdingesnius jų pavyzdžius. Penktoje dalyje pateikiamas Vilniaus universiteto studentams prieinamos ir rekomenduojamos metodinės literatūros sąrašas lietuvių ir užsienio kalbomis.

Prie šio leidinio prisidėjo ankstesnių VU Komunikacijos fakulteto studentams skirtų ir ne kartą tikslintų rašto darbų metodinių nurodymų rengėjai. Šių atnaujintų metodinių nurodymų rengėjai nuoširdžiai dėkoja visiems Komunikacijos fakulteto ir VU bibliotekos darbuotojams, pateikusiems pastabų ir pasiūlymų.

1. BAKALAURO IR MAGISTRANTŪROS STUDIJŲ PROGRAMŲ DALYKŲ RAŠTO DARBAI

1.1. MOKSLINĖ ESĖ – nedidelės apimties rašto darbas, kurio esmė – dalyko temos, tipinių dalyko problemų, tam tikros problemos svarstymas, jos išmanymo atskleidimas, konkrečios problemos interpretavimas ir jos pagrindimas ir pan. Esė gali būti įvairių tipų – kritinė, dedukcinė, tiriamoji, aprašomoji ar kitokia. Mokslinės esė tikslas – ugdyti mokslinį mąstymą, gebėjimus, orientuotus į mokslinį argumentavimą. Todėl mokslinėje esė turi būti analizuojamos (o ne aprašomos ar aiškinamos) vartojamos bendrosios sąvokos, žinomos teorijos, remiamasi moksliniais šaltiniais, pateikiama autoriaus argumentų ir kt. Mokslinės esė apimtį nustato dalyko dėstytojas, tačiau ji negali būti mažesnė nei 6 000 spaudos ženklų ir didesnė nei 12 000 spaudos ženklų, įskaitant tarpus (apie šrifto ir tarpų tarp eilučių dydį žr. 3.2 poskyryje „Teksto formatavimas ir rašto darbo įforminimas“). Mokslinės esė vertinimo sistemą dalyko dėstytojas pateikia dalyko apraše ir aptaria per pirmą paskaitą. Darbai, neatitinkantys minėtų ar kitų dalyko apraše nurodomų kriterijų, vertinami neigiamai.

Tipinė mokslinės esė struktūra:

Antraštinis lapas. Įforminamas remiantis 1 priede pateiktu pavyzdžiu (vietoje „bakalauro / magistro darbas“ rašoma „mokslinė esė“, o žodis „vadovas“ keičiamas į „tiktino“).

Įvadinė dalis. Joje pristatoma esė analizuojama tema, problemos, konkreti problema ir esminė tezė, kuri bus plėtojama pagrindinėje dalyje.

Pagrindinė dalis. Joje atskleidžiama svarstyti dalyko problema (pvz., mokslinė koncepcija), kuri interpretuojama, analizuojama teiginius pagrindžiant, argumentuojant.

Apibendrinimas (išvada).

Bibliografinių nuorodų sąrašas. Čia pateikiami cituotų, perfrazuotų ar kitaip darbe panaudotų šaltinių aprašai (žr. 4 skyrių „Bibliografinis rašto darbo apipavidalinimas“).

1.2. REFERATAS – nedidelės apimties rašto darbas, kurio esmė – objektyvi studijuojamo dalyko temos, koncepcijų ar požiūrio tam tikru klausimu mokslinės literatūros analizė. Asmeninė (subjektyvi) referento nuomonė gali būti išdėstoma referato pabaigoje. Referato tikslas – nuodugnesnės tam tikrų studijuojamo dalyko temų studijos, giliau pažinti studijuojamo dalyko problematiką, ugdyti gebėjimus analizuoti dalyko literatūrą, šaltinius, mokėti perfrazuoti ir referuoti, taip pat ugdyti teksto kompresijos, bendruosius mokslinių tyrimų gebėjimus, loginį mąstymą, lavinti kalbos mokslinį stilių. Referato apimtį nustato dalyko dėstytojas, tačiau ji negali būti mažesnė nei 10 000 spaudos ženklų ir didesnė nei 30 000 spaudos ženklų, įskaitant tarpus (apie šrifto ir tarpų tarp eilučių dydį žr. 3.2 poskyryje „Teksto formatavimas ir rašto darbo įforminimas“). Referato vertinimo sistemą dalyko dėstytojas pateikia dalyko apraše ir aptaria per pirmą paskaitą. Darbai, neatitinkantys minėtų ir kitų kriterijų, vertinami neigiamai.

Tipinė referato struktūra:

Antraštinis lapas. Įforminamas pagal pavyzdį, pateiktą 1 priede (vietoje „bakalauro / magistro darbas“ rašoma „referatas“, o žodis „vadovas“ keičiamas „tikrino“).

Referato turinys. Įforminamas pagal pavyzdį, pateiktą 3 priede.

Pratarmė. Šioje dalyje pristatomas temos aktualumas, suformuluojamas referato tikslas, apibendrintai apibūdinami naudoti šaltiniai.

Pagrindinė dalis. Joje atskleidžiama referato tema (aptariamos pagrindinės mokslinėje literatūroje esamos koncepcijos ir (ar) požiūriai; analizuojama tam tikra koncepcija ir pan.). Pagrindinę referato dalį patariama suskirstyti į ne daugiau kaip du ar tris skyrius.

Apibendrinimas (išvados, pasiūlymai).

Bibliografinių nuorodų sąrašas. Čia pateikiami cituotų, perfrazuotų ar kitaip darbe panaudotų šaltinių aprašai (žr. 4 skyrių „Bibliografinis rašto darbo apipavidalinimas“).

1.3. PRAKTIKOS ATASKAITA – rašto darbas, kuriame pristatoma studento atlikta praktika, aprašomos praktikos užduotys. Praktikos ataskaitos tikslas – atskleisti studento gebėjimą teorines žinias taikyti praktiškai, tobulinti įgūdžius aprašyti stebėtą organizacijų veiklą, atliktas užduotis, darbus, mokslinių žinių reikalaujančius problemų sprendimus ir gebėjimus rašyti ataskaitas. Praktikos ataskaitos apimtis priklauso nuo praktikos kreditų, ji nurodoma konkrečios studijų programos praktikos dalyko apraše. Jame taip pat nurodoma praktikos ataskaitos struktūra ir kiti reikalavimai praktikos ataskaitai. Praktikos ataskaitos vertinimo kriterijai pateikiami Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto **Komunikacijos ir informacijos krypties studijų programų praktikos nuostatuose** ir konkrečios studijų programos praktikos dalyko apraše.

1.4. KURSINIS DARBAS – savarankiškas, analitinis mokslo tiriamasis rašto darbas komunikacijos ir informacijos mokslų tematika, skirtas aktualioms mokslinėms ir praktinėms problemoms nagrinėti. Kursinio darbo tikslas – išplėsti ar pagilinti tam tikrų komunikacijos ir informacijos mokslų sričių, dalykų žinias, ugdyti mokslinio darbo įgūdžius. Rašant kursinį darbą privalu remtis teoriniais autorių tekstais, pageidaujama panaudoti temos požiūriu svarbiausią mokslinę literatūrą. Kursinio darbo apimtis – 45 000–60 000 spaudos ženklų su tarpais, be priedų (apie šrifto ir tarpų tarp eilučių dydį žr. 3.2 poskyryje „Teksto formatavimas ir rašto darbo įforminimas“). Atsižvelgiant į iliustracijų (paveikslų, grafikų, diagramų ir kt.) kiekį, galimas iki 5 proc. didesnės apimties nuokrypis). Darbai, neatitinkantys minėtų kriterijų, vertinami neigiamai.

Reikalavimai struktūrinėms kursinio darbo dalims:

Antraštinis lapas įforminamas pagal pavyzdį, pateikiamą 1 priede (vietoje žodžių „bakalauro / magistro darbas“ rašoma „kursinis darbas“).

Referato lapas pateikiamas bibliografinis kursinio darbo aprašas* (lygia greta nurodomas jo pavadinimas užsienio kalba, keli (trys keturi) pagrindiniai žodžiai (lietuvių, užsienio kalbomis) ir kursinio darbo santrauka (lygiagretus tekstas lietuvių ir anglų kalbomis). Santraukos tiek lietuvių, tiek anglų kalbomis apimtis – kiekvienos atskirai iki 1 000 spaudos ženklų.

Turinio lapas pateikiama darbo struktūra: darbo dalių antraščių sąrašas, nurodomi jų puslapiai. Įforminamas pagal pavyzdį, pateiktą 3 priede.

Visos darbo struktūrinės dalys – skyriai, poskyriai, paragrafai – turi turėti pavadinimus (antraštes), jas būtina pažymėti turinyje. Pavadinimai turi būti trumpi, aiškūs ir atitikti nagrinėjamos problemos esmę, struktūrinės dalies turinį. Struktūrinės kursinio darbo dalys – skyriai, poskyriai

* *Aprašo pavyzdys:* Verslo informacijos valdymas organizacijoje : kursinis darbas / Vardenis Pavardenis ; vadovas prof. dr. Vardas Pavardis ; Vilniaus universitetas. Komunikacijos fakultetas. – Vilnius, 2018. – 45 p. (50 009 spaudos ženklai) : lent. – Santr. angl. – Bibliogr.: p. 44–45 (36 pavad.).

ir paragrafai – numeruojamos arabiškais skaitmenimis (žr. 3 priedą). Santrumpų sąrašas (jei reikalingas), įvadas, išvados ir pasiūlymai, bibliografinių nuorodų sąrašas ir priedai nurodomi kaip savarankiškos struktūrinės dalys, bet nenumeruojami.

Santrumpų sąrašas pateikiamos darbe vartojamos santrumpos (surtartiniai ženklai, simboliai, vienetai ir terminai), jos iššifruojamos. Santrumpos užsienio kalba paaiškinamos originalo ir lietuvių kalbomis. Santrumpų sąrašo gali nebūti, jei jų mažiau kaip 20 ir kiekviena iš jų tekste pakartota mažiau kaip tris kartus. Tokiu atveju santrumpa iššifruojama pavartojus ją pirmą kartą.

Įvade pristatoma darbo tema, aptariamas ir pagrindžiamas darbo aktualumas, nurodomas kursinio darbo tikslas ir uždaviniai, apibrėžiamas tyrimo objektas, darbe naudoti tyrimo metodai, apibendrintai aptariama literatūra, atskleidžiama darbo struktūra. Rekomenduojama įvado apimtis – 5–10 proc. kursinio darbo apimties.

Pagrindinėje dalyje nuosekliai dėstoma ir analizuojama sukaupta medžiaga. Ši struktūrinė dalis skaidoma į skyrius ir poskyrius ir kt. Skyrių apimtis turi būti proporcinga (negali labai skirtis), poskyrių ar kitų struktūrinių dalių apimtis turi būti pakankama (negalimi puslapio ar mažesnės apimties poskyriai ar kitos struktūrinės dalys). Skyriai ir poskyriai turi būti svarbūs temai atskleisti.

Išvados formuluojamos svarbiausios darbo išvados, pasiektos apibendrinant esminius atlikto tyrimo rezultatus, jei reikia, pateikiama rekomendacijų ir pasiūlymų, numatomos tolesnės temos tyrimo perspektyvos. Išvadose neturi būti pateikta darbo santrauka. Privaloma, kad išvados sietųsi su darbo tikslu, uždaviniais. Rekomenduojama išvadų apimtis – 5–10 proc. kursinio darbo apimties.

Bibliografinių nuorodų sąrašas pateikiami cituotų, perfrazuotų šaltinių aprašai (žr. 4 skyrių „Bibliografinis rašto darbo apipavidalinimas“). Jeigu darbe pristatomas empirinis tyrimas, turi būti pateikiamas atskiras jam atlikti naudotų šaltinių bibliografinis sąrašas (jei yra).

Prieduose pateikiamos didesnės lentelės, schemas ir kita papildoma medžiaga (jei yra).

Kursinio darbo vertinimo kriterijai:

- darbo turinio atitiktis temai, ar įgyvendinti darbo uždaviniai, pasiektas darbo tikslas;
- temos analizės nuoseklumas (tinkamai parinkta darbo struktūra, aiškus ir nuoseklus minčių dėstymas, apibendrinimas ir išvados);
- gebėjimas parinkti ir naudoti mokslinio tyrimo metodus;
- gebėjimas laikytis formaliųjų reikalavimų (pvz., rašto kalbos kultūros lygis, mokėjimas cituoti, sudaryti bibliografinių nuorodų sąrašą, įforminti darbą ir kt.).

Kursinį darbą studentas rengia ir rašo savarankiškai, laikydamasis mokslinės etikos reikalavimų. Baigtą darbą studentas turi įkelti į VUSIS. Prieš vertinant darbą, atliekama darbo savarankiškumo kompiuterinė patikra. **Plagijuoti ar kitu būdu akademinio sąžiningumo principą pažeidžiantys darbai nevertinami.**

1.5. MAGISTRO MOKSLO TIRIAMASIS DARBAS – nuosekli magistrantūros studijų programoje numatyto tiriamojo mokslo darbo dalis, savarankiškas analitinis tiriamasis mokslo darbas, kuriame tirama pasirinkta konkreti mokslinė ar praktinė komunikacijos ir informacijos mokslų krypties, šakos, dalyko problema. Tiriamojo mokslo darbo tikslas – plėsti ir gilinti tam tikrų komunikacijos ir informacijos mokslų šakų, sričių, dalykų žinias, ugdyti gebėjimus vertinti atitinkamos mokslo krypties darbus, spręsti teorines ir praktines mokslines problemas, atlikti tam tikrų informacijos ir komunikacijos mokslų sričių mokslinius tyrimus.

Magistrantai rašo vieną ar kelis tiriamuosius mokslo darbus (kaip numatyta atitinkamoje studijų programoje). Jų rašymas – nuoseklus magistro baigiamojo darbo rengimo etapas, todėl rekomenduojama, kad antro ir kitų semestrų tiriamųjų mokslo darbų temos sietųsi su preliminarina magistro baigiamojo darbo tema. Tiriamųjų mokslo darbų tęstinumas ir sąsajumas su magistro baigiamuoju darbu lemia šių darbų pobūdį – jie negali būti taikomieji (išskyrus metodinius darbus).

Tiriamojo mokslo darbo apimtis – 60 000–70 000 spaudos ženklų su tarpais, neskaitant priedų (apie šrifto ir tarpų tarp eilučių dydį žr. 3.2 poskyryje „Teksto formatavimas ir rašto darbo įforminimas“). **Atsižvelgiant į iliustracijų (paveikslų, grafikų, diagramų ir kt.) kiekį, galimas iki 5 proc. didesnės apimties nuokrypis. Darbai, neatitinkantys minėtų kriterijų, vertinami neigiamai.**

Reikalavimai struktūrinėms mokslo tiriamojo darbo dalims:

Antraštinis lapas įforminamas pagal 1 priede pateiktą pavyzdį (vietoje antraštės „bakalauro / magistro darbas“ rašoma „magistro mokslo tiriamasis darbas“).

Referato lape pateikiamas bibliografinis darbo aprašas* (lygia greta nurodomas mokslo tiriamojo darbo pavadinimas anglų kalba, keli (trys

* *Aprašo pavyzdys:* Muziejų skaitmeninių kolekcijų prieinamumas : panardinančioji realybė : mokslo tiriamasis darbas / Vardenis Pavardenis ; vadovas prof. dr. Vardas Pavardis ; Vilniaus universitetas. Komunikacijos fakultetas. – Vilnius, 2018. – 35 p. (45 000 spaudos ženklų) : lent. – Santr. angl. – Bibliogr.: p. 34–35 (20 pavad.).

keturi) pagrindiniai žodžiai (lietuvių, anglų kalba) ir kursinio darbo santrauka (lygiagretus tekstas lietuvių ir anglų kalbomis). Santraukos tiek lietuvių, tiek anglų kalbomis apimtis – kiekvienos atskirai iki 1 000 spaudos ženklų.

Turinyje detaliai atspindima darbo struktūra – pateikiamas darbo dalių antraščių sąrašas, nurodomi jų puslapiai. Visos darbo struktūrinės dalys – skyriai, poskyriai, paragrafai – turi turėti pavadinimus (antraštes), juos būtina įtraukti į turinį. Pavadinimai turi būti trumpi, aiškūs ir atitikti nagrinėjamos problemos esmę, struktūrinės dalies turinį. Struktūrinės tiriamojo mokslo darbo dalys – skyriai, poskyriai ir paragrafai – numeruojami arabiškais skaitmenimis (žr. 3 priedą). Santrumpų sąrašas (jei reikalingas), įvadas, išvados ir pasiūlymai, bibliografinių nuorodų sąrašas ir priedai nurodomi kaip savarankiškos struktūrinės dalys, bet nenumerojami.

Santrumpų sąrašė pateikiamos darbe vartojamos santrumpos (surtartiniai ženklai, simboliai, vienetai ir terminai), jos iššifruojamos. Santrumpos užsienio kalba paaiškinamos originalo ir lietuvių kalbomis. Santrumpų sąrašo gali nebūti, jei jų mažiau kaip 20 ir kiekviena iš jų tekste pakartota mažiau kaip tris kartus. Tokiu atveju santrumpa iššifruojama pavartojus ją pirmą kartą.

Įvade supažindinama su darbe analizuojama mokslinė problema, apibūdinamas nagrinėjamos temos aktualumas, pristatomas tyrimo objektas, tikslas ir uždaviniai, nurodomi mokslinio tyrimo metodai, apibendrintai aptariama literatūra, atskleidžiama darbo struktūra.

Pagrindinėje dalyje, atsižvelgiant į įvade suformuluotus uždavinius, pateikiamas atliktas mokslinis tyrimas, analizuojami moksliniai šaltiniai. Ši struktūrinė dalis skaidoma į skyrius, poskyrius, paragrafus. Kiekvienas skyrius baigiamas apibendrinimu.

Išvadoje, nekartojant skyrių apibendrinimų, formuluojamos svarbiausios darbo išvados. Jos turi būti pagrįstos nagrinėta medžiaga, suformuluotos glaustai, nenutolstant nuo darbo įvade iškeltų uždavinių.

Bibliografinių nuorodų sąrašė, laikantis atitinkamų reikalavimų, pateikiami bibliografiniai cituotų, perfrazuotų, referuojamų ir minimų spausdintinių, rankraštinų ir elektroninių dokumentų mokslinės literatūros bibliografiniai aprašai (žr. 4 skyrių „Bibliografinis rašto darbo apipavidalinimas“).

Prieduose pateikiama vertinga pagalbinė, darbą papildanti medžiaga (svarbių šaltinių publikacijos, direktyviniai ir norminiai dokumentai, išsamios lentelės, iliustracijos, anketų pavyzdžiai, apklausos medžiaga ir pan.).

Mokslo tiriamojo darbo vertinimo kriterijai:

- svarbiausios mokslinės literatūros, šaltinių (jei būtina) analizė, referavimas, perfrazavimas, interpretavimas;
- tiriamojo objekto analizės išsamumas teoriniu / empiriniu / metodologiniu požiūriu, tyrimo duomenų interpretavimas;
- nuoseklių ir savarankiškai prieitų bei duomenimis, gautais atlikus mokslinę tiriamojo objekto analizę, pagrįstų išvadų formulavimas;
- į mokslinę komunikaciją orientuoti gebėjimai (darbo pristatymas ir pateiktis, teiginių gynimas*).

Baigtą darbą studentas turi įkelti į VUSIS. Prieš vertinant darbą, atliekama darbo savarankiškumo kompiuterinė patikra. **Plagijuoti ar kitu būdu akademinio sąžiningumo principą pažeidžiantys darbai nevertinami.**

* Kai darbas yra ginamas.

2. BAKALAURO IR MAGISTRO BAIGIAMIEJI DARBAI

Baigiamieji moksliniai rašto darbai – bakalauro ir magistro – rašomi paskutiniaisiais studijų metais. Į baigiamąjį rašto darbą gali būti integruoti autoriaus savarankiškai rengti kursiniai (į bakalauro baigiamąjį darbą) ir mokslo tiriamieji darbai (į baigiamąjį magistro darbą), jie gali sudaryti ne daugiau kaip 30 proc. baigiamojo darbo apimtį, neįskaičiuojant priedų. Bakalauro ir magistro baigiamieji darbai ginami viešai.

2.1. BAKALAURO BAIGIAMASIS DARBAS – kvalifikacinis pirmosios studijų pakopos studento savarankiškai parengtas ir įformintas mokslinis rašto darbas vienos iš komunikacijos ir informacijos mokslo šakų tematika.

Bakalauro darbo tikslas – išplėsti ir pagilinti atskirų komunikacijos ir informacijos mokslų sričių, šakų, dalykų žinias, suteikti galimybę studijuojant įgytas žinias taikyti praktiškai, ugdyti gebėjimus dirbti analitinį mokslinį darbą, gebėjimus vertinti (pristatyti, analizuoti) kitų tyrėjų atliktus mokslinius darbus vienos iš komunikacijos ir informacijos mokslo šakų tematika, taip pat gebėjimus savarankiškai atlikti mokslinius tyrimus, naudoti ir modifikuoti tyrimo metodus, ugdyti mokslinio teksto organizavimo ir struktūrinimo, tyrimų aprašymo įgūdžius, tobulinti mokslinės komunikacijos gebėjimus.

Bakalauro darbo apimtį – nuo 100 000 iki 120 000 spaudos ženklų su tarpais, neskaitant priedų (apie šrifto ir tarpų tarp eilučių dydį žr. 3.2 poskyryje „Teksto formatavimas ir rašto darbo įforminimas“). **Darbų, neatitinkančių minėtų kriterijų, ginti neleidžiama. Atsižvelgiant į iliustracijų (paveikslų, grafikų, diagramų ir kt.) kiekį, galimas iki 5 proc. didesnės apimtys nuokrypis.**

Struktūrinių bakalauro baigiamojo darbo dalių reikalavimai:

Antraštinis lapas įforminamas pagal 1 priede pateiktą pavyzdį. **Bakalauro darbo lydraštis** įforminamas pagal 2 priede pateiktą pavyzdį.

Referato lape pateikiamas bibliografinis bakalauro darbo aprašas*, pagrindiniai žodžiai (svarbumo tvarka) ir santraukos (lietuvių ir anglų kalbomis). Santraukų lietuvių ir anglų kalba apimtis – kiekvienos atskirai iki 3 000 spaudos ženklų.

Santraukoje užsienio kalba turi būti: bakalauro darbo pavadinimas, autoriaus vardas ir pavardė, žodis „santrauka“ (pvz., angl. *Summary*) bei glausta bakalauro darbo apžvalga, parodanti temos aktualumą, darbo tikslą ir uždavinius, metodus ir rezultatus.

Turinyje detaliai apibūdinama darbo struktūra, pristatomas darbo dalių antraščių sąrašas ir nurodomi jų puslapiai. Visos darbo struktūrinės dalys – skyriai, poskyriai, paragrafai – turi turėti pavadinimus (antraštes), juos būtina įtraukti į turinį. Pavadinimai turi būti trumpi, aiškūs ir atitikti nagrinėjamos problemos esmę, struktūrinės dalies turinį. Struktūrinės bakalauro darbo dalys – skyriai, poskyriai ir paragrafai – numeruojamos arabiškais skaitmenimis (žr. 3 priedą). Santrumpų sąrašas (jei reikalingas), įvadas, išvados ir pasiūlymai, bibliografinių nuorodų sąrašas ir priedai nurodomi kaip savarankiškos struktūrinės dalys, bet nenumerojami.

Santrumpų sąrašė pateikiamos darbe vartojamos santrumpos (surtartiniai ženklai, simboliai, vienetai ir terminai), jos iššifruojamos. Santrumpos užsienio kalba paaiškinamos originalo ir lietuvių kalbomis. Santrumpų sąrašo gali nebūti, jei jų mažiau kaip 20 ir kiekviena iš jų tekste pavartota mažiau kaip po tris kartus. Tokiu atveju santrumpa iššifruojama pavartojus ją pirmą kartą.

Įvade pagrindžiamas pasirinktos temos aktualumas, pristatomas mokslinio darbo tyrimo objektas, darbo tikslas ir uždaviniai, atsklei-

* *Aprašo pavyzdys*: Auditorijų plėtros tendencijos šiuolaikiniame Lietuvos teatre : bakalauro darbas / Vardenis Pavardenis ; vadovas prof. dr. Vardas Pavardis ; Vilniaus universitetas. Komunikacijos fakultetas. – Vilnius, 2018. – 56 p. (112 001 spaudos ženklas) : lent. – Santr. angl. – Bibliogr.: p. 49–50 (36 pavad.).

džiama darbo struktūra, nurodomi mokslinio tyrimo metodai ir būdai, apibendrintai aptariama pagrindinė tyrimo literatūra (autoriai), apibūdinama teorinė ir praktinė darbo reikšmė. Įvadui skiriama apie 5–10 proc. bakalauro darbo apimties.

Pagrindžiant pasirinktos *temos aktualumą* nurodoma mokslinio tyrimo problema ir apibūdinama visa su tema susijusi problematika, aptariamasis mokslinio tyrimo objekto pažinimo lygis, pabrėžiamas mokslo ir / ar praktikos poreikis tikslingam tyrimo objekto moksliniam pažinimui.

Pirmosios pakopos studijų baigiamuosiuose rašto darbuose, remiantis informacijos ir komunikacijos mokslų srities sąvokomis, kitų mokslų sąvokomis ir metodais, tiriamos šių mokslų ar jų disciplinų *problemos*. Problema – teorinis ar praktinis uždavinys, kurį reikia tirti, spręsti. Apibrėžiant mokslinio tyrimo problemą formuluojamas vienas ar keletas susijusių klausimų, į kuriuos norima atsakyti moksliniu tyrimu. Įvardijant problemą pabrėžiama, kas moksle yra nežinoma. Rašto darbe turi būti formuluojama netriviali, ne tariamai mokslinė konkretaus mokslinio tyrimo problema.

Su problema glaudžiai susijęs *darbo objektas* – aiškiai apibrėžtas, konkretus tiriamas reiškiny, tiriamas objektas (tai, kas tirama, kam skiriamas pažinimo procesas). Nurodant darbo objektą apibūdinama ir apibrėžiama, kokie dalykai, reiškiniai, procesai, faktai ar jų ryšys bus tiriami. Viena moksliniame tyrime turi būti įvardytas vienas darbo objektas, jį nurodant atskira eilute.

Formuluojant *darbo tikslą* būtina jį susieti su darbo tema ir problema. Darbo tikslas parodo viso darbo kryptingumą, tikėtiną rezultatą – analizuojamos problemos sprendimą, naujų duomenų pateikimą. Darbo tikslas turi būti nurodytas atskira eilute.

Darbo uždaviniai apibūdina mokslinės problemos sprendimo paieškos logiką, mokslinio tyrimo tikslo siekimo etapus, nuoseklumą. Tyrimo tikslas ir uždaviniai turi būti susiję loginės subordinacijos santykiu (uždavinys negali būti bendresnis už tikslą). Neturėtų būti formu-

luojami su darbo tema nesusiję, siekiant tikslo neaktualūs uždaviniai. Darbo uždaviniai turėtų būti išskiriami atskiromis eilutėmis, jie gali būti numeruojami.

Aptariant *darbo struktūrą* trumpai pristatomas darbo skyrių turinys, apibendrinami atskiruose skyriuose nagrinėjami klausimai. Pristatomi *mokslinio tyrimo metodai* (aptariami informacijai rinkti ir vertinti naudoti metodai, teoriniai ir / ar empiriniai tyrimo metodai).

Taip pat nurodomi pagrindiniai bakalauro baigiamojo darbo moksliniai šaltiniai, aptariama naudota literatūra.

Rašant mokslinius darbus svarbu pasirinkti tokius metodus, kurie būtų tinkami nagrinėjant ir sprendžiant problemą. Kiekviename rašto darbe teorija ir tyrimo metodika yra problemos sprendimo priemonės. Rekomenduojama baigiamuosiuose darbuose naudoti įvairius teorinius metodus. Pavyzdžiui, *dedukciją* (samprotavimą, pagrįstą logika, kai iš kelių teisingų teiginių (prielaidų) formuluojamas naujas teiginys), *indukciją* (samprotavimą, pagrįstą logika, kai kartojantis požymiams daroma išvada apie tokių požymių turinčio objekto priskyrimą konkrečiai objektų klasei), *analogiją* (samprotavimą, pagrįstą logika, kai sutapus dviem objekto požymiams daroma išvada ir apie kitų objektų požymių sutapimą), *ekstrapoliaciją* (samprotavimą, pagrįstą logika, kai vienos objekto dalies tyrimo išvados taikomos siekiant paaiškinti kitą objekto dalį), *palyginimą* (samprotavimą, pagrįstą logika, kai gretinant du objektus išskiriami jų panašumai ir skirtumai) ir kt.

Renkantis empirinius mokslinio tyrimo metodus būtina įvertinti faktinės medžiagos šaltinius (nuomones, elgesį, veiklą ir jos rezultatus ar kt.) ir, atsižvelgiant į konkretaus tyrimo tikslą, aplinkybes ir tyrėjo galimybes, tikslingai parinkti tyrimo metodus, strateginį tyrimo tipą ir numatyti tyrimo trukmę. Parenkant empirinius mokslinio tyrimo metodus svarbu įvertinti tyrimo *validumą* (tinkamumą to, kas matuojama), *objektyvumą* (ar tyrėjas nedaro įtakos tyrimo procedūrai ir rezultatams), *patikimumą* (tyrimo tikslumo laipsnį), *reprezentatyvumą* (tikimybe pagrįstą imties

duomenų ekstrapoliavimo į generalinę aibę argumentavimą) ir kt. Baigiamuosiuose rašto darbuose gali būti naudojami įvairūs kokybiniai ir kiekybiniai empiriniai tyrimo metodai, pavyzdžiui, atvejo studija, etnografija, turinio analizė (tekstų, nuotraukų ir pan. turinio tyrimas), interviu, tikslinė diskusijų (*fokusuota*) grupė, anketavimas, dokumentų analizė, stebėjimas, eksperimentas, *quasi* eksperimentas, sociometrija, statistiniai metodai ir kt. Metodologinė literatūra pateikiama 5 skyriuje „Rekomenduojama literatūra rengiant mokslinius rašto darbus“.

Aptariant *teorinę, praktinę darbo reikšmę* išryškinamas praktinis darbo pritaikomumas, informuojama apie tyrimo rezultatų, išvadų patikrą praktikoje.

Pagrindinėje dalyje, atsižvelgiant į suformuluotus uždavinius ir bakalauro darbo pobūdį, pateikiama, aptariama ir analizuojama istorinė, teorinė ar faktinė medžiaga. Ši struktūrinė dalis skaidoma į skyrius, poskyrius ir paragrafus (paprastai bakalauro darbe yra trys skyriai, kurie skaidomi į 2–3 poskyrius). Skyrių apimtis turi būti proporcinga (neturėtų labai skirtis), negalimi maži (puslapio ar mažesni) poskyriai. Skyriai ir poskyriai turi būti svarbūs atskleidžiant temą.

Darbo autoriaus atliktas tyrimas ir jo rezultatai aprašomi atskirame bakalauro darbo baigiamajame skyriuje, argumentuojant autoriaus tyrimo sąsają su teorine ar metodologine darbo dalimis. Pirmame šio skyriaus poskyryje pristatomas autoriaus atlikto tyrimo tipas (pvz., žvalgomasis, aprašomasis, analitinis ir kt., skerspjuvio, išilginis ir kt., kiekybinis, kokybinis ir kt.), tyrimo problema, objektas, dalykas, nurodomas tyrimo tikslas, uždaviniai, pateikiamos pagrindinės tyrimo sąvokos, jų interpretacijos (esant poreikiui), pristatomos tyrimo hipotezės (esant poreikiui), pateikiamas tyrimo metodas (argumentuojamas jo pasirinkimas, tinkamumas), pagrindžiamas tyrimo objekto pasirinkimas – aptariamas atrankos metodas, imtis (tyrimo aibė), reprezentatyvumas ir kt., nurodomas tyrimo atlikimo laikas, trukmė. Aprašant tyrimo rezultatus, atliekant kiekybinę ir kokybinę duomenų analizę, rekomenduojama naudoti vaizdinio

teksto priemonės (lenteles, diagramas ir kt.). Tyrimo rezultatai turi būti interpretuojami, vertinamas jų santykis su teorija, formuluojamos tyrimo išvados ir teikiama pasiūlymų. *Tyrimo medžiaga (anketos, stenogramos ir pan.) pateikiama darbo prieduose. Taip pat darbo prieduose pateikiamas respondento pasirašytas sutikimas jo suteiktą informaciją naudoti baigiamajame darbe ir esminės (t. y. darbe vartojamos) interviu dalies transkripcija. Visas interviu įrašas pateikiamas el. laikmenoje.*

Išvados turi būti pagrįstos nagrinėta medžiaga, autoriaus atlikto tyrimo duomenimis, suformuluotos atsižvelgiant į darbo įvade iškeltą tikslą ir uždavinius. Jų apimtis turėtų būti apie 5 proc. bakalauro darbo apimties. Išvadas reikėtų pateikti atskiromis pastraipomis, jos gali būti ir numeruojamos.

Bibliografinių nuorodų sąrašas, remiantis atitinkamais reikalavimais, pateikiami bibliografiniai cituotų, perfrazuotų, referuojamų ir minimų spausdintinių, rankraštinių ir elektroninių dokumentų, mokslinės literatūros aprašai (žr. 4 skyrių „Bibliografinis rašto darbo apipavidalinimas“).

Prieduose pateikiama darbą papildanti ir praturtinanti medžiaga (svarbių šaltinių publikacijos, direktyviniai dokumentai, išsamios didelės lentelės, iliustracijos, anketų pavyzdžiai, apklausų medžiaga ir kt.).

Bakalauro baigiamojo darbo vertinimo kriterijai:

- mokslinio tyrimo aktualumas, praktinė nauda (jeigu ji galima), teorinis lygis;
- kryptingas kvalifikuotas šaltinių (jei reikia) ir mokslinės literatūros pasirinkimas, referavimas, perfrazavimas, interpretavimas;
- tikslinga mokslinė tiriamojo objekto analizė pasirinktu aspektu (darbo turinio ir temos atitiktis, darbo tikslo ir uždavinių formulavimas, uždavinių tinkamumas siekiant tikslo, atskleidžiant temą);
- teksto organizavimas ir struktūravimas (ar pasiektas darbo tikslas, įgyvendinti uždaviniai, ar optimali darbo struktūra);

- mokslinio tyrimo atlikimas ir aprašymas, tyrimo duomenų interpretavimas (tinkama teorinė temos analizė, darbo autoriaus atlikto tyrimo sąsajos su teorine dalimi, tyrimo tikslo, uždavinių įgyvendinimas, tinkamos tyrimo metodikos parinkimas, tyrimo metodikos pagrindimas, aprašymas, taikymas, tyrimo vykdymo aprašymas, pagrįstos tyrimo išvados);
- su darbo tikslu susijusių, logiškai nuoseklių, darbo medžiaga pagrįstų nagrinėjamos temos išvadų formulavimas ir gebėjimas formuluoti įžvalgas taikomuojų požiūriu;
- į mokslinę komunikaciją orientuoti gebėjimai (darbo esmės pateikimas, teiginių gynimas, taisyklinga akademinė kalba, tinkama terminija).

Baigtą darbą studentas turi įkelti į VUSIS. Prieš vertinant darbą, atliekama darbo savarankiškumo kompiuterinė patikra. **Plagijuoti ar kitu būdu akademinio sąžiningumo principą pažeidžiantys darbai nevertinami.**

2.2. MAGISTRO BAIGIAMASIS DARBAS – kvalifikacinis, analitinis, savarankiškai parengtas, originalus mokslinis komunikacijos ir informacijos krypties konkrečios mokslo šakos darbas.

Magistro darbai gali būti *istoriografiniai, teoriniai, metodologiniai*. Istoriografiniuose magistro darbuose analizuojama, vertinama visa svarbiausia, su konkrečia komunikacijos ir informacijos mokslų krypties šaka, dalyku, moksline ar praktine problema susijusi istorinė medžiaga (šaltiniai ir istoriografija) arba pateikiami nauji, studento savarankiškai surinkti, apdoroti ir išanalizuoti empiriniai duomenys, arba naujai interpretuojami tiriamos šakos, dalyko, problemos, objekto raidos dėsningumai, priežastingumas ir kt.

Teoriniuose magistro darbuose aptariama, analizuojama ir vertinama visa svarbiausia mokslinė literatūra, susijusi su konkrečia komunikacijos ir informacijos mokslų krypties šaka, dalyku, moksline ar praktine problema, apžvelgiamos svarbiausios mokslinės koncepcijos, siūloma nauja mokslinių teorijų, koncepcijų, konstrukcijų, modelių ir kt. interpretacija, teorija papildoma naujais duomenimis arba pateikiami nauji, savarankiškai studento surinkti, apdoroti ir išanalizuoti empiriniai duomenys, atliekama antrinė duomenų analizė (teoriniai empiriniai darbai).

Metodologiniuose magistro darbuose aptariama, analizuojama ir vertinama konkrečios komunikacijos ir informacijos mokslų šakos mokslinio pažinimo proceso (bendroji) metodologija; mokslinė literatūra ir šaltiniai, susiję su mokslinės ar praktinės problemos tyrimo moksliniais metodais, technika; analizuojamas konkrečios komunikacijos ir informacijos mokslų šakos mokslinio pažinimo procesas, tam tikri jo elementai, etapai ir kt.; analizuojami ir vertinami svarbiausi moksliniai tyrimai, jų metodologija; siūloma naujų tyrimo metodų, žinomi metodai naujai pritaikomi ir naujai interpretuojami; pateikiami nauji, savarankiškai studento surinkti, apdoroti ir išanalizuoti empiriniai duomenys, gauti pritaikius žinomus ar naujus mokslinio tyrimo metodus, ir kt.

Magistro darbas negali būti aprašomasis, apžvalginis. Jis turi būti analitinis, pagrįstas savarankiškais moksliniais ar taikomaisiais tyrimais. Tyrimai gali būti atliekami siekiant skirtingų tikslų: norint papildyti komunikacijos ir informacijos krypties mokslo žinias (baziniai tyrimai) arba padėti atsakyti į klausimus, kurių kyla praktinėje veikloje (taikomieji tyrimai).

Magistro darbas turi atitikti dabartinį mokslo lygį, jam rekomenduojamas privalomas naujumo reikalavimas (jame turi būti tiriami nauji veiksniai, reiškiniai, dėsningumai, žinomi teiginiai apibendrinami taikant kitas mokslines pozicijas, žvelgiant iš kito mokslinės žiūros taško ir pan.).

Magistro darbo – individualios mokslinės studijos – tyrimo objektas turi būti susijęs su komunikacijos ir informacijos krypties konkrečios mokslo šakos teorija ir praktika, todėl rekomenduojama, kad magistro darbo tema atitiktų studijų programą, kurią studijavo magistro darbą rašantis studentas. Magistro darbas rengiamas sistemingai, visus studijų metus magistrantui dirbant mokslo tiriamąjį darbą.

Magistro darbo tikslas – išplėsti ir pagilinti tam tikrų komunikacijos ir informacijos mokslų krypties, dalykų žinias, ugdyti gebėjimus savarankiškai ieškoti mokslinės literatūros, šaltinių, taip pat gebėjimus vertinti atitinkamos krypties mokslo darbus, spręsti tiek teorines, tiek praktines mokslines problemas, atlikti tam tikrų informacijos ir komunikacijos mokslų sričių mokslinius tyrimus, tinkamai juos aprašyti, aiškiai ir pagrįstai formuluoti tyrimų išvadas, ugdyti mokslinės diskusijos, argumentacijos, komunikacijos gebėjimus.

Magistro darbo apimtis – nuo 120 000 iki 150 000 spaudos ženklų su tarpais, neskaitant priedų (apie šrifto ir tarpų tarp eilučių dydį žr. 3.2 poskyryje „Teksto formatavimas ir rašto darbo įforminimas“). **Darbų, neatitinkančių apimties kriterijų, ginti neleidžiama. Atsižvelgiant į iliustracijų (paveikslų, grafikų, diagramų ir kt.) kiekį, galimas iki 5 proc. didesnės apimties nuokrypis.**

Magistro darbo struktūrinėms dalims keliami reikalavimai:

Antraštinis lapas įforminamas pagal pavyzdį, pateikiamą 1 priede.

Magistro darbo lydraštis įforminamas pagal pavyzdį, pateikiamą 2 priede.

Referato lape pateikiamas magistro darbo bibliografinis aprašas*, pagrindiniai žodžiai (svarbos tvarka) ir santraukos (lietuvių ir anglų kalbomis). Santraukų lietuvių ir anglų kalba apimtis – kiekvienos atskirai iki 3 000 spaudos ženklų.

Santraukoje užsienio kalba turi būti: magistro darbo pavadinimas, autoriaus vardas ir pavardė, žodis „santrauka“ ir glausta magistro darbo apžvalga, kuri atskleistų jo aktualumą, tyrimo objektą, tikslą ir uždavinius, metodus ir gautus rezultatus.

Turinyje turi būti detalai atspindėta darbo struktūra, pateikiamas darbo dalių antraščių sąrašas, nurodomi jų puslapiai. Visos darbo struktūrinės dalys – skyriai, poskyriai, paragrafai – turi turėti pavadinimus (antraštes), juos būtina įtraukti į turinį. Pavadinimai turi būti trumpi, aiškūs ir atitikti nagrinėjamos problemos esmę, struktūrinės dalies turinį. Struktūrinės magistro darbo dalys – skyriai, poskyriai ir paragrafai – numeruojamos arabiškais skaitmenimis (žr. 3 priedą). Santrumpų sąrašas (jei reikalingas), įvadas, išvados ir pasiūlymai, bibliografinių nuorodų sąrašas ir priedai nurodomi kaip savarankiškos struktūrinės dalys, bet nenumerojami.

Santrumpų sąrašė pateikiamos darbe vartojamos santrumpos (sutarstiniai ženklai, simboliai, vienetai ir terminai), jos iššifruojamos. Santrumpų užsienio kalba paaiškinamos originalo ir lietuvių kalbomis. Santrumpų sąrašo gali nebūti, jei jų mažiau kaip 20 ir (ar) kiekviena iš jų tekste pakartota mažiau kaip tris kartus. Tokiu atveju santrumpa iššifruojama pavartojus ją pirmą kartą.

* *Aprašo pavyzdys:* Viešieji interesai Lietuvos žiniasklaidos darbotvarkėje : magistro darbas / Vardenis Pavardenis ; vadovas prof. dr. Vardas Pavardis ; Vilniaus universitetas. Komunikacijos fakultetas. – Vilnius, 2018. – 70 p. (140 000 spaudos ženklų) : lent. – Santr. angl. – Bibliogr.: p. 69–70 (76 pavad.).

Ivade pristatoma sprendžiama mokslinė problema, pagrindžiamas darbo temos aktualumas, naujumas, aptariama temos istoriografija (naudota mokslinė literatūra), mokslinio tyrimo objektas, tikslas, uždaviniai, nurodomi mokslinio tyrimo metodai, atskleidžiama magistro darbo struktūra, apibūdinama mokslinė ir praktinė jo vertė.

Pagrindžiant *darbo temos ir tyrimo aktualumą* aptariama temos problematika, pristatoma šio mokslinio tyrimo problema, tyrimo objekto pažinimo lygis, mokslo, praktikos poreikis, būtinas tikslingai pažinti mokslinio tyrimo objektą ir jį ištirti.

Antrosios pakopos baigiamuosiuose darbuose, remiantis informacijos ir komunikacijos mokslų srities sąvokomis, kitų mokslų sąvokomis ir metodais, tiriamos šių mokslų ar jų disciplinų *problemos*. Problemos pagrindžia mokslinio tyrimo būtinybę, parodo mokslinio tyrimo aktualumą, naudą. Mokslinio tyrimo aktualumas gali būti vertinamas skirtingais aspektais: socialiniu, praktiniu, tyrimų krypties ir kt.

Darbo temos ir tyrimo naujumą rodo teorinis temos problematikos pažinimo lygis, praktinis aktualumas. Pristatant *temos istoriografiją* nurodomi svarbiausi mokslo darbai, skirti temai nagrinėti, referuojama jų esmė. Jei tiesiogiai su magistro darbo tema susijusių mokslo darbų nėra, aptariami labiausiai su tema susiję mokslo darbai.

Apibūdinant viso magistro darbo kaip mokslinio *tyrimo metodus* pristatoma mokslinio tyrimo metodika – paaiškinamas tyrimo metodų pasirinkimas, aptariami metodai, skirti informacijai rinkti ir vertinti, teoriniai ir empiriniai tyrimo metodai, supažindinama su svarbiausiais analizuotais, nagrinėjami problematikai skirtais šaltiniais ar moksliniais darbais. Svarbu pasirinkti tokius metodus, kurie būtų tinkami konkrečiai problemai nagrinėti ir spręsti. Kiekviename rašto darbe teorija ir tyrimo metodai yra problemos sprendimo priemonės. Rekomenduojama magistro baigiamuosiuose darbuose naudoti įvairius teorinius metodus. Pavyzdžiui, *dedukciją* (samprotavimą, pagrįstą logika, kai iš kelių teisingų teiginių (prielaidų) formuluojamas naujas teiginys), *indukciją* (samprotavimą, pagrįstą logika, kai

kartojantis požymiams daroma išvada apie tokių požymių turinčio objekto priskyrimą konkrečiai objektų klasei), *analogiją* (samprotavimą, pagrįstą logika, kai, sutapus dviem objekto požymiams, daroma išvada ir apie kitų objektų požymių sutapimą), *ekstrapoliaciją* (samprotavimą, pagrįstą logika, kai vienos objekto dalies tyrimo išvados taikomos siekiant paaiškinti kitą objekto dalį), *palyginimą* (samprotavimą, pagrįstą logika, kai gretinant du objektus išskiriami jų panašumai ir skirtumai) ir kt.

Renkantis empirinius mokslinio tyrimo metodus būtina įvertinti faktinės medžiagos šaltinius (nuomones, elgesį, veiklą ir jos rezultatus ar kt.) ir, atsižvelgus į konkretaus tyrimo tikslą, aplinkybes ir tyrėjo galimybes, tikslingai parinkti tyrimo metodus, strateginį tyrimo tipą ir tyrimo trukmę. Parenkant empirinius mokslinio tyrimo metodus svarbu įvertinti tyrimo *validumą* (tinkamumą to, kas matuojama), *objektyvumą* (ar tyrėjas nedaro įtakos tyrimo procedūrai ir rezultatams), *patikimumą* (tyrimo tikslumo laipsnį), *reprezentatyvumą* (tikimybe paremtos imties duomenų ekstrapoliacijos į generalinę aibę argumentavimą). Magistro baigiamuosiuose darbuose gali būti naudojami įvairūs kokybiniai ir kiekybiniai empiriniai tyrimo metodai; pavyzdžiui, atvejo studija, etnografija, turinio analizė (tekstų, nuotraukų ir pan. turinio tyrimas), interviu, tikslinė diskusijų (*fokusuota*) grupė, anketavimas, dokumentų analizė, stebėjimas, eksperimentas, statistiniai metodai ir kt. Atkreipiamas dėmesys į tai, kad atvejo analizei turi būti naudojamas ne vienas, o keli tyrimo metodai. Metodologinė literatūra pateikiama 5 skyriuje „Rekomenduojama literatūra rengiant mokslinius rašto darbus“.

Aptariant *darbo struktūrą* trumpai pristatomas darbo skyrių turinys, apibendrinama atskiruose skyriuose nagrinėjama problematika.

Pristatant *teorinę ir praktinę darbo reikšmę* išryškinamas darbo naujumas, praktinis pritaikomumas, informuojama apie tyrimo rezultatų, išvadų patikrą praktikoje.

Pagrindinėje dalyje, atsižvelgiant į suformuluotus uždavinius, dėstoma ir analizuojama istorinė, teorinė ir faktinė medžiaga. Pagrindinė dar-

bo dalis skaidoma į skyrius, poskyrius ir paragrafus. Skyrius baigiamas trumpu apibendrinimu.

Pagrindinėje magistro darbo dalyje pateikiamas mokslinis analizuojamos problemos ištirtumas (aptariami svarbiausi Lietuvos ir kitų šalių mokslininkų darbai pasirinkta tema, jei tokių nėra, – labiausiai susijusia tema ar temomis).

Darbo autoriaus atliktas tyrimas ir jo rezultatai turi būti aprašomi atskirame magistro darbo skyriuje, argumentuojant autoriaus tyrimo sąsajas su teorine ar metodologine darbo dalimis. Pirmame šio skyriaus poskyryje pristatomas autoriaus atliekamo tyrimo tipas (pvz., žvalgomasis, aprašomasis, analitinis ir kt., skerspjuvio, išilginis ir kt., kiekybinis, kokybinis ir kt.), tyrimo problema, objektas, dalykas, nurodomas tyrimo tikslas, uždaviniai, pateikiamos pagrindinės tyrimo sąvokos, jų interpretacijos (esant poreikiui), pristatomos tyrimo hipotezės (esant poreikiui), argumentuojamas tyrimo metodas, jo pasirinkimas, tinkamumas, pagrindžiamas tyrimo objekto pasirinkimas: aptiriamas atrankos metodas, imtis (tyrimo aibė), reprezentatyvumas ir kt., nurodomas tyrimo vykdymo laikas, trukmė. Rekomenduojama aprašant tyrimo rezultatus, atliekant kiekybinę ir kokybinę duomenų analizę naudoti vaizdinio teksto kūrimo priemonės (lentelės, diagramas ir kt.). Tyrimo rezultatai turi būti interpretuojami, vertinamas jų santykis su teorija, formuluojamos tyrimo išvados ir siūlymai. Tyrimo medžiaga (anketos, stenogramos ir kt.) pateikiama darbo prieduose.

Išvados, nekartojant skyrių apibendrinimų, formuluojamos originalios darbo išvados ir rekomendacijos. Išvados turi būti pagrįstos nagrinėta medžiaga, autoriaus atlikto tyrimo duomenimis, suformuluotos atsižvelgiant į darbo įvade iškeltą tikslą ir uždavinius.

Bibliografinių nuorodų sąrašė pagal atitinkamus reikalavimus pateikiami bibliografiniai cituotų, perfrazuotų, referuotų ir minėtų spausdintinių, rankraštinųjų ir elektroninių dokumentų, mokslinės literatūros aprašai (žr. 4 skyrių „Bibliografinis rašto darbo apipavidalinimas“).

Prieduose pateikiama darbą papildanti ir praturtinanti medžiaga (pvz., anketų pavyzdžiai, didesnės lentelės, iliustracijos ir pan.).

Magistro darbo vertinimo kriterijai:

- mokslinio tyrimo naujumas;
- mokslinio tyrimo aktualumas, teorinis lygis, praktinė nauda (jeigu galima);
- mokslinės literatūros pasirinkimas ir analizė, referavimas, perfravimas, interpretavimas;
- tiriamojo objekto analizė pasirinktu aspektu (darbo turinio ir temos atitiktis, darbo tikslo ir uždavinių formulavimas, uždavinių tinkamumas tikslui pasiekti ir temai atskleisti, darbo tikslo siekimas, uždavinių įgyvendinimas);
- teksto organizavimas ir struktūravimas (pvz., darbo struktūros optimalumas);
- mokslinio tyrimo atlikimas ir aprašymas, tyrimo duomenų interpretavimas (darbo autoriaus atlikto tyrimo sąsajos su teorine dalimi, tyrimo tikslo, uždavinių įgyvendinimas, tinkamos tyrimo metodikos parinkimas, tyrimo metodikos pagrindimas, aprašymas, taikymas, tyrimo eigos aprašymas, tyrimo išvadų pagrįstumas);
- išvadų (susijusių su darbo tikslu, logiškai nuoseklių, pagrįstų darbo medžiaga) ir išvalgų taikomąja prasme formulavimas;
- mokslinės komunikacijos gebėjimai (darbo esmės pateikimas, teiginių gynimas, taisyklinga akademinė kalba, tinkama terminija).

Baigtą darbą studentas turi įkelti į VUSIS. Prieš vertinant darbą, atliekama darbo savarankiškumo kompiuterinė patikra. **Plagijuoti ar kitu būdu akademinio sąžiningumo principą pažeidžiantys darbai nevertinami.**

3. BENDRIEJI REIKALAVIMAI TEKSTUI

3.1. RAŠTO DARBŲ KALBA

Studijų rašto darbas (toliau tekste – rašto darbas) turi būti parašytas taisyklinga valstybine kalba. Vilniaus universiteto studijuojančiųjų rašto darbų rengimo, gynimo ir kaupimo nuostatuose nurodomais atvejais rašto darbai gali būti rengiami ir užsienio kalba.

Terminai, valstybių pavadinimai, vietovardžiai, asmenvardžiai, užsienio asmenų pavardės, firmų vardai, medžiagų, gaminių ir normatyvinių dokumentų žymenys ir kita rašomi atsižvelgiant į galiojančius Valstybinės lietuvių kalbos komisijos nutarimus. Rašto darbuose reikia vengti tarptautinių žodžių, esant galimybei juos keisti lietuviškais atitikmenimis. Jei užsienio kalba vartojamų terminų lietuviški atitikmenys nėra paplitę arba darbo autorius pateikia jų vertimus, lenktiniuose skliaustuose, greta lietuviškų terminų turi būti nurodomi termino atitikmenys užsienio kalba*.

Rašto darbe turi būti vartojamos lietuviškos kabutės („...“), taisyklingai rašomi trumpieji ir ilgieji brūkšniai.

Kai dažnai tenka kartoti ilgus pavadinimus ar terminus, galima vartoti jų santrumpas. Pirmą kartą rašomas visas pavadinimas, o greta skliaustuose nurodoma santrumpa, pavyzdžiui, *informacinės technologijos* (toliau tekste – *IT*). Taip pat kiekviename darbe pirmą kartą būtina parašyti visą asmenvardį, visą pareigybės pavadinimą, vėliau galima vartoti ir su-trumpintą jų formą: *Vardenis Pavardenis, Medžiagų technologijos instituto (MTI) vadybininkas* (kitur darbe – *V. Pavardenis, MTI vadybininkas*, ir pan.). Tačiau *Lietuvos Respublika* netrumpinama *LR*, nes oficialios tokios santrumpos valstybė neturi**.

* Dėl termino vartojimo ir (ar) kūrimo prireikus galima konsultuotis su darbo vadovu, kitais nagrinėjamos srities specialistais, kurie gali pasiūlyti terminą, taip pat aptarti termino tinkamumą vartoti su terminologijos specialistu. Tuo atveju naujo termino įvedimą galima derinti su Valstybine lietuvių kalbos komisija. Ši pastaba galioja ir svarstant bei tvirtinant bakalauro ir magistro baigiamųjų darbų temas.

** Trys Lietuvos valstybės pareigybės visada rašomos didžiąja raide, nes yra vienintelės: Prezidentas, Seimo Pirmininkas, Ministras Pirmininkas.

Rašto darbų kalba turi būti rišli, nuosekli ir aiški. Reikia vengti rašymo publicistiniu stiliumi, mintis reikšti mokslinio stiliaus kalba. Svetimvardžiai rašto darbuose rašomi vadovaujantis Valstybinės lietuvių kalbos komisijos nutarimais. Privalu darbą pateikti be gramatikos, stiliaus, kalbos kultūros ir korektūros klaidų.

3.2. TEKSTO FORMATAVIMAS IR RAŠTO DARBO ĮFORMINIMAS

Rašto darbo tekstą privalu išspausdinti kokybiškai. Jei tekste yra pateikiamos spalvotos diagramos, schemos, paveikslai ir kt. medžiaga, tai ji ir turi būti atspausdinta spalvotai.

Rašto darbai turi būti:

- susegti į aplanką (referatai, projektų ataskaitos, kūrybiniai projektai, teminiai kūriniai, žurnalistinio žanro kūriniai. *Draudžiama* atskirus puslapius dėti į įmautes;
- įrišti su spirale (projektų, tyrimų, praktikos ataskaitos, kursiniai, mokslo tiriamieji darbai, bakalauro ir magistro baigiamieji darbai);
- vidinėje bakalauro ar magistro baigiamojo darbo paskutinio lapo pusėje turi būti įklijuotas vokas, skirtas darbo recenzijai, kitiems atsiliepimams. Bakalauro ar magistro baigiamojo darbo elektroninė kopija turi būti įrašyta į laikmeną ir pateikta kartu su darbu. Elektronines bakalauro ir magistro baigiamųjų darbų kopijas autoriai turi įkelti į informacinę Vilniaus universiteto studijų sistemą. Šių darbų prieduose esanti didelės apimties rašto, vaizdo, garso ar daugiaterpės raiškos medžiaga į informacinę sistemą nekeliamą, o pateikiama atskiroje laikmenoje, kuri saugoma fakultete nustatyta tvarka kartu su baigiamuoju darbu.

Tekstas spausdinamas A4 formato lapuose *Times New Roman* 12 pt šriftu ir 1,5 tarpo tarp eilučių atstumu. Autoriaus pavardė ir darbo pavadinimas antraštiniame lape rašomas *Times New Roman* 14 pt šriftu (žr. 1 priedą). Išnašų teksto dydis – 10 pt, tarpai tarp išnašų eilučių viengu-

bi (*single*). Tarpai tarp žodžių tekste turi būti viengubi, tarpai tarp teksto simbolių – įprasto dydžio (0 pt). Tarpai tarp pastraipų – įprasto dydžio (0 pt.). Rekomenduojama rašto darbe laikytis abipusės teksto lygiuotės (išskyrus antraštinį lapą, bibliografinių nuorodų sąrašą, priedus ir kt. atvejais, kai tai vizualiai nėra būtina). Laikantis abipusės teksto lygiuotės vengti vizualinės taršos (pernelyg ištemptų tarpų tarp žodžių), pagal poreikį naujojant žodžių kėlimą.

Tekste atskirus žodžius galima *išskirti*, **paryškinti**, pabraukti, išre-tinti. Kiekvienas išskyrimas sudaro vizualinę pauzę, formuoja teksto tipografiką, todėl tekste neturėtų būti daug skirtingų būdų išskirti žodžius.

Pirma kiekvienos struktūrinės rašto darbo dalies pastraipa pradedama rašyti neatitraukus nuo kairiojo puslapio krašto, kitos pastraipos rašomos eilutę 1 cm atitraukiant.

Puslapyje, kur rašomas tekstas, iš kraštų paliekamos tuščios paraštės:

- kairėje pusėje – 30 mm;
- dešinėje – 10 mm;
- viršuje – 20 mm;
- apačioje – 20 mm.

Teksto puslapiai numeruojami ištiesai, pradedant nuo antraštinio lapo (antraštinis lapas ir turinio puslapiai nenumueruojami) ir baigiant priedais.

Puslapio numeriai arabiškais skaitmenimis rašomi teksto apačioje, dešinėje tuščios paraštės pusėje. Nei taškas, nei brūkšneliai nerašomi. Puslapio numerių šrifto dydis – 10 pt.

Pagrindinės darbo dalies tekstas skaidomas į skyrius, poskyrius ir paragrafus, jei reikia, – ir į punktus. Šios teksto dalys numeruojamos arabiškais skaitmenimis (prie smulkesniųjų iš dešinės prirašomi nauji skaitmenys), pavyzdžiui: 1.1., 1.2., 1.2.1., 1.2.1.2.

Kiekviena darbo dalis pradedama naujame lape. Skyriai ir poskyriai pradedami tame pačiame lape. Skyrių pavadinimai numeruojami, nekeliami, rašomi didžiosiomis raidėmis, paryškiniami, nustatoma centrinė

teksto lygiuotė. Po jų taškas nededamas. Poskyrių ir smulkesnių struktūrinių dalių, išskyrus pirmąją, pavadinimai rašomi mažosiomis raidėmis, teksto lygiuotė tokia pati.

Dalių pavadinimai (taip pat žodžiai TURINYS, ĮVADAS, IŠVADOS, BIBLIOGRAFINIŲ NUORODŲ SĄRAŠAS) rašomi viena eilute žemiau, nei prasideda lapo paraštė, o skyrių, poskyrių ir kitų smulkesnių struktūrinių dalių pavadinimai iš teksto, esančio iki ir po jų, išskiriami vienos eilutės tarpeliais. Priedai įvardijami ir spausdinami atskiruose lapuose.

3.3. KITŲ ASMENŲ KŪRINIŲ NAUDOJIMAS

Moksliniame rašto darbe, *naudojant originalias kito autoriaus idėjas, mintis*, būtina nurodyti *šių idėjų, minčių autorių ir jų radimo šaltinį*, t. y. tą kūrinį, iš kurio šios idėjos ar mintys tapo žinomos. Tai reiškia, kad, perteikiant kito autoriaus idėjas, t. y. perfrazuojant kito autoriaus tekstą, privalu nurodyti autorių ir šaltinį. Jei tekste panaudotą kito asmens kūrinįje aprašomą idėją galima suvokti iš konkrečios tos kūrinio vietos (puslapio ar puslapių), pateikiant nuorodą į šaltinį būtina nurodyti konkretų puslapį (-ius). Jei idėja yra suvokiama iš viso kūrinio, kaip idėjos šaltinis nurodomas tik kūrinys. Nuoroda į autorių ir šaltinį tekste pateikiama iš karto po sakinio, kuriame perteikiama kito autoriaus idėja ar mintis. Idėjos autorius ir šaltinis, iš kurio buvo paimta idėja, nurodomi įterpiant trumpą bibliografinę nuorodą (pateikiant autoriaus (-ių) pavardes, kūrinio išleidimo datą ir, jei reikia, nurodant puslapį (-ius), kuriame (-iuose) atsispindi darbe panaudota idėja ar mintys).

Pavyzdys

Johnas Perris Barlowas teigia, kad informacijos vertinimas dažniausiai paremtas jos turiniu: „Suvokimas – kritinis elementas, kuris vis labiau naudojamas siekiant informaciją paversti preke“ (Barlow, 1993, p. 25).

Bibliografinių nuorodų sąrašę nurodoma:

Barlow, J. P. (1994). *The Economy of Ideas: Selling Wine Without Bottles on the Global Net*. [žiūrėta 2018 05 02]. Prieiga per internetą: https://w2.eff.org/Misc/Publications/John_Perry_Barlow/HTML/idea_economy_article.html

Jei kito autoriaus idėjos ar mintys neišreiškiamos ir neatpasakojamos originaliai, o pateikiamos taip, kaip jas yra pateikęs jų autorius, t. y. nukopijuojamos iš originalaus kūrinio (cituojamos), būtina: išskirti cituojamą tekstą ir pateikti nuorodą į autorių ir šaltinį. Šis šaltinis, pateikiant visą bibliografinę nuorodą (remiantis 4 skyriuje „Bibliografinis rašto darbo apipavidalinimas“ aprašomomis taisyklėmis), nurodomas ir mokslinio rašto darbo bibliografinių nuorodų sąrašę.

Rašto darbo autorius turi atlikti cituojamo šaltinio mokslinio patikimumo įvertinimą ir atsakingai rinktis darbe naudojamus šaltinius. Rekomenduojama vengti antrinių šaltinių citavimo. Negalima cituoti tų šaltinių, kurių autorius pats neskaitė. **Plagijuoti ar kitu būdu akademinio sąžiningumo principą pažeidžiantys darbai nevertinami.**

3.4. PAAIŠKINIMAI IR ILIUSTRACIJOS TEKSTE

Medžiagai apibendrinti, iliustruoti rašto darbuose rekomenduojama naudoti lenteles ir paveikslus. Prireikus teksto išnašose galima pateikti papildomus trumpus paaiškinimus.

Paaiškinimai – tai aiškinamosios, kritinės pastabos apie tekste pateikiamus terminus, idėjas ir kitus svarbius pasirinktos tyrimo temos atskleidimo aspektus, suteikiančius reikšmingą kontekstinę informaciją.

Paveikslai – visa grafinė, fotografinė, kartografinė ar kita iliustracinė vaizdinė medžiaga. Visos lentelės ir iliustracinė medžiaga turi turėti pavadinimus ir numerius, lentelių, kitų skirtingų rūšių iliustracinės medžiagos numeracija turi būti atskira. Iliustracinės medžiagos pavadinimai, numeriai visada rašomi mažosiomis raidėmis (išskyrus pirmąją, kuri turi būti

didžioji), virš iliustracinės medžiagos (lentelės ar paveikslo), lapo viduryje. Iliustracinės medžiagos pavadinimo dalis yra iliustracinės medžiagos numeris, po jo rašomas taškas ir tos medžiagos pavadinimas. Po iliustracinės medžiagos pavadinimo taškas nerašomas. Lentelėse ir paveiksluose naudojami šriftai, jų dydis gali skirtis nuo rašto darbo tekste naudojamo šrifto. Lentelės ir paveikslai turėtų būti kompaktiški ir *neužimti daugiau kaip vieno puslapio*. Didesnės lentelės ar paveikslai turi būti pateikiami kaip priedai.

Prie kiekvienos lentelės ir paveikslo nurodomas autorius ir šaltinis (jei reikia). Jei lentelę ar paveikslą sudarė pats autorius, turi būti nuoroda į literatūrą, šaltinius, kuriais remiantis sudarytos šios iliustracijos. Visų lentelių ir paveikslų, prie kurių nėra nuorodų, autoriumi laikomas rašto darbo autorius.

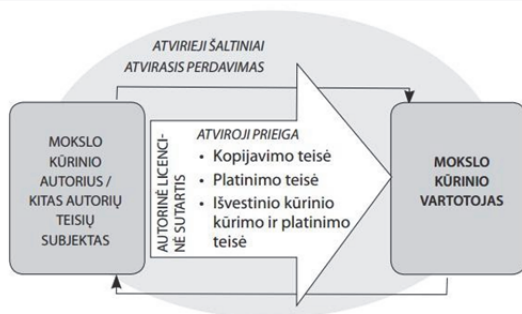
Visa iliustracinė rašto darbo medžiaga tekste turi būti aptariama, analizuojama (ne aprašinėjama), į ją turi būti pateiktos nuorodos.

Rekomenduojama lenteles ar paveikslus pateikti iš karto po nuoroda, tačiau jei puslapyje nėra užtektinai vietos arba lieka maždaug trečdalis tuščio puslapio, lentelė ar paveikslas gali būti pateikiami ir kitame rašto darbo puslapyje.

Pavyzdys

Kiekvienas asmuo, e. mokslo kūrinio naudotojas, siekiantis atviros prieigos prie e. mokslo kūrinio, t. y. įgyti teisę kopijuoti, platinti kūrinį, naudoti išvestiniams kūriniams kurti ir platinti, turėtų gauti e. mokslo kūrinio autoriaus ar kito autorių teisių subjekto sutikimą (leidimą). Tokia teisinė sistema padėtų formuoti tinkamą mokslinės informacijos vartotojų kūrybinių intencijų pagrindą, užtikrintų naujų informacijos produktų verslo modelių teisėtumą (1 paveikslas).

1 paveikslas. Teisinis atvirosios mokslo kūrinių prieigos pagrindas

Šaltinis: sudaryta autoriaus

Informacijos sisteminimas naudojant lenteles. Rašto darbuose siekiant sisteminti informaciją rekomenduojama naudoti lenteles. Lentelės tinka informacijai, kuri geriau suvokiama eilučių ir stulpelių formatu, pateikti. Lentelių forma, pobūdis priklauso nuo jose pateikiamų duomenų – į lentelių langelius gali būti įrašomi skaitmenys, simboliai, tekstas.

Lentelėje skiriami:

- antraštiniai langeliai;
- duomenų langeliai.

Rekomenduojama antraštinius langelius atskirti vaizdžiai (išryškinti juose esantį tekstą arba įrėminti naudojant storesnes linijas, arba pasitelkti spalvinį foną).

Kiekviename antraštiniame ir duomenų langelyje tekstas pradedamas didžiąja raide. Užrašai antraštiniuose lentelės langeliuose paprasti, aiškūs ir trumpi. Į antraštinius lentelės langelius įrašyti sutartiniai raidiniai ženklai turi būti paaiškinti po lentele (lentelės išnašose) arba tekste, kuriame aptariama analizuojama lentelė.

Skaitmenys, simboliai ir tekstas visuose lentelių langeliuose išdėstomas vienodai (vienodai lygiuojant, vienodu eilėtarpiu, šriftu ir kt.)

Numeruojant lenteles rašoma: *1 lentelė, 2 lentelė, 3 lentelė* ir kt. Jei darbe yra tik viena lentelė, numeris vis tiek nurodomas. Lentelės pavadinimas rašomas mažosiomis raidėmis (išskyrus pirmąją, kuri turi būti didžioji), virš lentelės, lapo viduryje.

Pavyzdys:

1 lentelė. Linos Šarlauskienės išskirtos pagrindinės antrosios kartos saityno priemonės mokslininkams

Paskirtis	Priemonės	Pavyzdžiai
Informacijos ir naujienų sklaida	Tinklaraščių kūrimo įrankiai	<i>Blogger</i> <i>WordPress</i> <i>Posterous</i>
	Mikrotinklaraščių kūrimo įrankiai	<i>Twitter</i> <i>Tumblr</i> <i>Instagram</i>

Šaltinis: Šarlauskienė, 2016.

Bibliografinių nuorodų sąraše nurodoma:

Šarlauskienė, L. (2016). Mokslininko reprezentacijos skaitmeninėje erdvėje sąsajos su publikacijų duomenų bazėmis. *Knygotyra*, 67, 206–225.

Jei lentelę tenka skaidyti į dvi ar daugiau dalių (pvz., priede, o kartais ir tekste), tai pirmos (antros, trečios ir t. t.) dalies apačioje, dešinėje pusėje rašoma, pavyzdžiui, „1 lentelės tęsinys kitame puslapyje“, o prieš perkeltą lentelės dalį nurodoma „1 lentelės tęsinys“. Antraštiniai lentelės langeliai pakartojami kiekviename puslapyje. Didesnės nei 1 puslapio lentelės tekstas neskaidomas, jos perkeliamos į priedus ir ten pateikiamos suskaidytos.

Teksto iliustravimas diagramomis. Surinktų empirinių duomenų analizę, jos rezultatus rekomenduojama pateikti vaizdžiai – rašto darbą iliustruoti diagramomis. Darbą iliustruojant diagramomis, iliustracijos

tekste vadinamos *paveikslais*, tačiau darbą ginant (pristatant tyrimų duomenis) kalbama apie diagramas.

Rašto darbą iliustruojant diagramomis svarbu tinkamai įvardyti koordinacių ašis, parinkti skales, kintamuosius. Diagramas gali sudaryti linijos, plokščios arba erdvinės figūros, todėl diagramos skirstomos į linijines, stulpelines, juostines ir kt.

4. BIBLIOGRAFINIS RAŠTO DARBO APIPAVIDALINIMAS

Bibliografinį rašto darbo apipavidalinimą sudaro: pagal citavimo taisyklės sudaryta bibliografinė nuoroda ir jų sąrašas. VU Komunikacijos fakultete naudojamas APA (Amerikos psichologų asociacijos) citavimo ir bibliografinių nuorodų sudarymo būdas. Kiekvienas autorius, prieš pradėdamas rengti rašto darbą, turi savarankiškai susipažinti su bibliografinėms nuorodoms keliamais sudarymo ir pateikimo reikalavimais.

NUORODA TEKSTE

Bibliografinė nuoroda – tai ir vieno dokumento nurodymas į kitą informacijos šaltinį arba jo dalį. Nuoroda tekste pateikiama skliaustuose, atsižvelgiant į cituojamą šaltinį, dažniausiai nurodant autoriaus pavardę, ištekliaus leidimo metus (Pavardė, metai), pvz.: (Saudargas, 2016).

Tiksliai citata (iki 40 žodžių) tekste išskiriama kabutėmis, nuoroda rašoma skliausteliuose nurodant autoriaus pavardę, datą ir puslapius.

Pavyzdys

(Šukaitytė, 2016, p. 83)

Ilgesnė nei 40 žodžių citata tekste išskiriama atskira pastraipa, atitaukta nuo paraštės, skliaustuose nurodant autorių, datą ir puslapius.

Vienas autorius: (Šukaitytė, 2016); jei tekste naudojami to paties autoriaus tais pačiais metais išleisti kūriniai, jie žymimi raidėmis (Šukaitytė, 2016a; Šukaitytė, 2016b; Šukaitytė, 2016c); jei tekste nurodomi to paties autoriaus keli skirtingais metais išleisti darbai, jie rikiuojami chronologine seka (Šukaitytė, 2011, 2014, 2018).

Du autoriai: (Abromaitis ir Luckūnas, 2012); (Denzin & Lincoln, 2011).

Trys autoriai: (Domikas, Savičius ir Norvydas, 1995) cituojant pirmą kartą nurodomi visi, kitus kartus – tik pirmas autorius, pvz.: (Domikas et al., 1995).

Keturi ir daugiau autorių: (Abromikas et al., 2005).

Nėra autorias: į autoriaus poziciją perkeliamas toliau iš eilės einantis bibliografinio aprašo elementas, paprastai – pavadinimas (antraštė), toliau tekste kartojant pavadinimas gali būti trumpinamas.

Pavyzdys

nuoroda tekste: (*Dėl kasmetinio universitetų ir mokslinių tyrimų institutų...*, 2017)

bibliografinis aprašas: *Dėl kasmetinio universitetų ir mokslinių tyrimų institutų mokslinių tyrimų ir ekspertinės plėtros ir meno veiklos vertinimo reglamento patvirtinimo*. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas. 2017 m. spalio 4 d. Nr. V747.

Kolektyvinis autorius (institucija, asociacija, korporacija, valstybės institucijos, tyrimų grupės). Cituojant keletą kartų nuorodoje galima naudoti santrumpą, ją pirmą kartą nurodant laužtiniuose skliaustuose, o vėliau – tik santrumpą.

Pavyzdys

nuoroda tekste: (World Bank, 2016)

bibliografinis aprašas: World Bank. (2016). *Migration and remittances fact book 2016*. Washington DC. USA: World Bank.

Skirtingi šaltiniai pateikiami vienoje nuorodoje tada, kai cituojami keli skirtingi šaltiniai. Skliaustuose šaltiniai išdėstomi abėcėlės tvarka ir atskiriami kabliataškiu.

Pavyzdys

(Girdenis, 2000; Gudaitis, 1996; Žukas, 2005).

BIBLIOGRAFINIS NUORODŲ APRAŠAS IR JŲ PATEIKIMAS SĄRAŠE

Bibliografiniame apraše pateikiamos žinios apie dokumentus, mini-mus ar cituojamus rašto darbe. Bibliografinis cituotų šaltinių (išteklių) sąrašas pateikiamas rašto darbo pabaigoje juos išdėstant abėcėlės tvarka. Norint taisyklingai sudaryti naudotų šaltinių sąrašą pirma reikia teisingai identifikuoti cituojamą šaltinį (knyga, straipsnis, elektroninis dokumen-tas, nepublikuotas dokumentas ir kt.), nustatyti autorystę (autorius, auto-rių grupė, kolektyvinis autorius, redaktorius ir kt.) ir įsigilinti į bibliogra-finio aprašo metodiką.

Didžiųjų raidžių rašyba bibliografiniame apraše turi atitikti cituojamo dokumento kalboje nusistovėjusią praktiką. Rekomenduojama remtis an-traštinio lapo duomenimis.

KNYGA

Vienas autorius

Pavardė, V. (Metai). *Knygos antraštė: paantraštė* (laida). Leidimo vieta: Leidykla.

Pavyzdys

Braziūnienė, A. (2017). *Inkunabulų paveldas Lietuvoje ir pasaulyje: mokomoji knyga*. Vilnius: Akademine leidyba.

Anderson, C. (2016). *TED talks: the official TED guide to public spea-king*. London: Headline.

Du autoriai

Pavardė, V.¹, ir Pavardė, V.² (Metai). *Knygos antraštė: paantraštė* (lai-da). Leidimo vieta: Leidykla.

Pavyzdys

Greimas A. J., ir Žukas S. (1993). *Lietuva Pabaltijy: istorijos ir kultūros bruožai*. Vilnius: Baltos lankos.

Clark, G., & Phillips, A. (2014). *Inside book publishing* (5th ed.). Lon-don: Routledge.

3–6 autoriai

Pavardė, V.¹, Pavardė, V.², ir Pavardė, V.³. (Metai). *Knygos antraštė: paantraštė* (laida). Leidimo vieta: Leidykla.

Pavyzdys

Laužikienė, A., Laužikas, R., ir Žižiūnas, T. (2017). *Erelio vaikai: Radvių giminės pėdsakais*. Vilnius: Akademine leidyba.

Grigas, V., Šuminas, A., Gudinavičius, A., ir Grigaliūnas M. (2016). *Šiuolaikinės medijos ir informacija: požeminiai garažai Google karalystėje*. Vilnius: Akademine leidyba.

Daugiau nei 7 autoriai

Pavardė, V.¹, Pavardė, V.², Pavardė, V.³, Pavardė, V.⁴, Pavardė, V.⁶, ... Paskutinio autoriaus Pavardė, V.^x, (metai). *Knygos antraštė: paantraštė* (laida). Leidimo vieta: Leidėjas.

Redaktorių sudaryti leidiniai

Redaktorių apraše atsiduria autoriaus vietoje su priedu skliaustuose (Red.) arba (Ed.) / (Red.) arba (Eds.), jeigu daugiau nei vienas.

Pavyzdys

Matkevičienė, R., & Petersons, A. (Eds.). (2017). *New media and new public governance: the strategic communication approach*. Vilnius: Akademine leidyba; Trnava: University of Ss. Cyril and Methodius.

Knygos ar straipsnių rinkinio dalis

Pavardė, V. (Metai). Knygos dalies antraštė: paantraštė. Iš arba In Knygos aut. Pavardė, V. (laida), *Knygos antraštė: paantraštė* (puslapių, iš kurių cituojama, apimtis (skyrius)). Leidimo vieta: Leidėjas.

Pavyzdys

Čepaitienė, R. (2013). Nacionalinis pasakojimas versus lokalios istorijos: kultūrinės atminties raiška Lietuvos provincijoje. Iš Nikžentaitis, A. (Sud.), *Atminties daugiasluoksniškumas: miestas, valstybė, regionas* (p. 229–264). Vilnius: Lietuvos istorijos instituto leidykla.

Pavyzdys

Kinni, T. B. (2004). Disney, Walt (1901–1966): founder of the Walt Disney company. In *Encyclopedia of Leadership* (Vol. 1, p. 345–349). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

*Elektroninė knyga su DOI**Pavyzdys*

Holtz-Bacha, C., Novelli, E., & Rafter, K. (Eds.). (2017). *Political advertising in the 2014 European Parliament elections*. London: Palgrave Macmillan UK. <http://doi.org/10.1057/978-1-137-56981-3>

*Elektroninė knyga be DOI**Pavyzdys*

Hartley, P. (1999). *Interpersonal communication*. [žiūrėta 2018 05 01]. Prieiga per internetą: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nlebk&AN=60578&site=ehost-live>

Straipsnis moksliniame žurnale

Pavardė, V. (Metai). Straipsnio antraštė: paantraštė. Žurnalo antraštė, tomas (numeris), straipsnio puslapiai.

Pavyzdys

Kiguolytė, R., ir Valickas, G. (2008). Smurto rodymas Lietuvos televizijos laidoje. *Psichologija*, 37, 57–70.

*El. straipsnis su DOI**Pavyzdys*

Grigorjevas, A., Gramigna, R., & Salupere, S. (2017). A. J. Greimas: the perfection of imperfection. *Sign systems studies*, 45(1–2), 7–15. <http://doi.org/10.12697/SSS.2017.45.1-2.01>

*El. straipsnis be DOI**Pavyzdys*

Raman, C. V., & Krishnan, K. S. (1928). A new type of secondary radiation. *Nature* 121(3048), 501–502. [žiūrėta 2018 05 01]. Prieiga per internetą: <http://www.scopus.com/inward/record.url?eid=2-s2.0-0013348347&partnerID=tZOtx3y1>

Straipsnis periodiniame leidinyje (dienraštis, savaitraštis, dvisavaitraštis, mėnraštis ir kt.)

Pavardė, V. (metai, mėnuo diena). Straipsnio antraštė: paantraštė. *Periodinio leidinio antraštė*, straipsnio puslapiai.

Pavyzdys

Vaišnys, A. (2011, vasario 5). Atsisveikinimas su Tolerancijos riteriu. *Voruta*, 14.

*Straipsnis internetiniame dienraštyje, portale**Pavyzdys*

Chang, K. (2017, spalio 5). Space council chooses the Moon as Trump administration priority. *The New York Times*. [žiūrėta 2018 05 01]. Prieiga per internetą: <https://www.nytimes.com/2017/10/05/science/national-space-council-moon-pence.html>

*Tinklaraščių, socialinių tinklų įrašų aprašai**Tinklaraščio įrašo pavyzdys*

Bartusevičiūtė, L. (2017, balandžio 11). Kūrybos ir laisvės proveržis LINK vasaros stovykloje – kitoks požiūris į edukaciją. *Prisilietimai* [tinklaraščio įrašas]. [žiūrėta 2017 10 02]. Prieiga per internetą: <https://prisilietimai.lt/2017/04/11/kurybos-ir-laisves-proverzis-link-vasaros-stovykloje-kitoks-pozioris-i-edukacija/>

Baigiamasis darbas ar daktaro disertacija, prieinama per internetą

Pavardė, V. (Metai). *Antraštė: paantraštė* (šaltinio tipas). Prieiga per internetą: elektroninis adresas

Pavyzdys

Bražiūnas, M. (2017). Žurnalistikos laukas okupuotoje Lietuvoje (1940–1944) (daktaro disertacija). [žiūrėta 2018 05 02]. Prieiga per internetą: <https://epublications.vu.lt/object/elaba:23053394/23053394.pdf>

Teisės aktai, bylos ir kt. teisiniai dokumentai, prieinami per internetą

Kolektyvinis autorius. (Metai). *Dokumento pavadinimas* (sukūrimo metai, mėnuo diena, numeris). [žiūrėta metai, mėnuo, diena]. Prieiga per internetą: elektroninis adresas

Pavyzdys

Lietuvos Respublikos Seimas. (1996). *Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymas* (1996, liepos 2, Nr. I-14178). [žiūrėta 2018 09 25]. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.065AB8483E1E/uAvUdTINnT>

Nepublikuotas dokumentas

Pavardė, V. (Metai, mėnuo diena). *Antraštė: paantraštė*. Fondo pavadinimas (fondas, apyrašas, byla etc.). Saugyklos pavadinimas, Vieta.

Veikalo pavyzdys

Biržiška, V. (1942). *Lietuvių literatūrinis kalendorius*. Lietuvių mokslo draugija (f. 15-71). Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto bibliotekos rankraštynas, Vilnius.

DAUGIAU PAVYZDŽIŲ IR IŠSAMŲS APRAŠAI

American psychological association. *APA style*. Prieiga per internetą: <https://www.apastyle.org/>

Publication manual of the American psychological association (6th ed.). (2010). Washington [D.C.]: American psychological association. Prieiga per internetą: <https://www.derecho.unam.mx/integridad-academica/pdf/R-APA6th.pdf>

Automatizuota pagalba: APA (6 laidos) citavimo stiliaus bibliografinių nuorodų aprašai pateikiami prie Lietuvos akademinės elektroninės bibliotekos (*eLABa*) el. kataloge (https://elaba.lvb.lt/prim-explore/search?vid=ELABA&lang=lt_LT&sortby=rank) randamų publikacijų. Suradus ir pasirinkus naudojamą publikaciją, įrankių juostoje pasirenkama „IŠSAMIAU“, vėliau – „CITAVIMAS“ ir „KOPIJUOTI“.

5. REKOMENDUOJAMA LITERATŪRA RENGIANT MOKSLINIUS RAŠTO DARBUS

1. Babbie, E. R. (2018). *Practice of social research* (14th ed.). Boston: Cengage Learning.
2. Banks, M. (2009). *Visual methods in social research*. Los Angeles: Sage Publications.
3. Berger, A. A. (2014). *Media and communication research methods: an introduction to qualitative and quantitative approaches*. Los Angeles: SAGE.
4. Bernard, H. R., & Ryan, G. W. (2010). *Analyzing qualitative data: systematic approaches*. Los Angeles: Sage.
5. Bitinas, B., Rupšienė, L., ir Žydžiūnaitė, V. (2008). *Kokybinių tyrimų metodologija: vadovėlis vadybos ir administravimo studentams*. Klaipėda: S. Jokužio leidykla-spaustuvė.
6. Bryman, A. (2012). *Social research methods* (4th ed.). Oxford: Oxford University Press.
7. Čekanavičius, V., ir Murauskas, G. (2009). *Statistika ir jos taikymai* (D. 1). Vilnius: TEV.
8. Čekanavičius, V., ir Murauskas, G. (2008). *Statistika ir jos taikymai* (D. 2). Vilnius: TEV.
9. Creswell, J. W. (2014). *Research design: qualitative, quantitative and mixed methods approaches* (4th ed.). Los Angeles: Sage.
10. Daymon, C., & Holloway, I. (2011). *Qualitative research methods in public relations and marketing communications* (2nd ed.). London; New York: Routledge.
11. Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2011). *The SAGE handbook of qualitative research* (4th ed.). Thousand Oaks: Sage.
12. Fielding, N., Lee, R. M., & Blank, G. (2008). *The SAGE handbook of online research methods*. Los Angeles: Sage.
13. Frankfort-Nachmias, C., Nachmias, D., & DeWaard, J. (2000). *Research methods in the social sciences* (6th). New York: Worth Publishers.

14. Gaižauskaitė, I., ir Mikėnienė, S. (2014). *Socialinių tyrimų metodai: apklausa*. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas.
15. Gaižauskaitė, I., ir Valavičienė, N. (2016). *Socialinių tyrimų metodai: kokybinis interviu: vadovėlis*. Vilnius: Registrų centras.
16. Hall, J. A., & Bryant, J. M. (Eds.). (2006). *Historical methods in the social sciences* (Sage benchmarks in social research methods) (Vol. 1–4). London: SAGE.
17. Hart, C. (2002). *Doing a literature review: releasing the social science. Research imagination*. London: Sage publ.
18. Healey, J. F. (2009). *Statistics: a tool for social research* (8th ed.). Belmont: Wadsworth Cengage Learning.
19. Jørgensen, M., & Louise, P. (2004). *Discourse analysis as theory and method*. London: Sage.
20. Kardelis, K. (2016). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai: edukologija ir kiti socialiniai mokslai*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras.
21. Lietuvos mokslų akademija (2012). *Mokslininko etikos kodeksas*. [žiūrėta 2018 05 02]. Prieiga per internetą: <http://www.lma.lt/mokslininko-etikos-kodeksas>
22. Maslauskaitė, A. (2008). *Mokslo tiriamojo darbo metodologiniai pagrindai*. Vilnius: Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija.
23. Punch, K. F (2007). *Introduction to social research: quantitative and qualitative approaches* (2nd ed.). Los Angeles: Sage Publications.
24. Rienecker, L., ir Jørgensen, P. S. (2003). *Kaip rašyti mokslinį darbą*. Vilnius: Aidai.
25. Roberts, B. (2002). *Biographical research*. Buckingham; Philadelphia: Open University Press.
26. Seidman, I. (2013). *Interviewing as qualitative research: a guide for researchers in education and the social sciences* (4th ed.). New York; London: Teachers College Press.
27. Silverman, D. (2001). *Interpreting qualitative data: methods for analyzing talk, text, and interaction* (2nd ed.). London: SAGE Publ.

28. *Social research methods and program evaluation* (2012). [žiūrėta 2018 05 02]. Prieiga per internetą: <http://gsociology.icaap.org/methods/>
29. *Social research methods*. [žiūrėta 2018 05 02] Prieiga per internetą: <https://www.socialresearchmethods.net/>
30. Vaitkevičius, R., ir Saudargienė, A. (2006). *Statistika su SPSS psichologiniuose tyrimuose*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla.
31. Toepoel, V. (2016). *Doing surveys online*. Los Angeles: Sage.
32. Walliman, N. (2006). *Social research methods*. London: Sage Publications.

Priedai

1 priedas. *Antraštinio lapo pavyzdys*

Vilniaus universiteto
Komunikacijos fakulteto

_____ studijų programos studentas

(studento vardas, pavardė)

(bakalauro / magistro baigiamojo darbo pavadinimas)

Bakalauro / magistro baigiamasis darbas

Vadovas _____
(pedagoginis vardas, mokslo laipsnis, vardas, pavardė)

Vilnius, 2018

2 priedas. *Bakalauro ir magistro baigiamųjų darbų lydraščio forma*

Bakalauro / magistro baigiamojo darbo lydraštis

<i>Pildo bakalauro / magistro baigiamojo darbo autorius</i>
<hr/>
(bakalauro / magistro baigiamojo darbo autoriaus vardas, pavardė)
<hr/>
(bakalauro / magistro baigiamojo darbo pavadinimas lietuvių kalba)
<hr/>
(bakalauro / magistro baigiamojo darbo pavadinimas anglų kalba)
<hr/>
Patvirtinu, kad bakalauro / magistro baigiamasis darbas parašytas savarankiškai, nepažeidžiant kitiems asmenims priklausančių autorių teisių, visas bakalauro / magistro baigiamasis darbas nei jo dalis nebuvo panaudota kitose aukštosiose mokyklose.
<hr/>
(bakalauro / magistro baigiamojo darbo autoriaus parašas)

<i>Pildo bakalauro / magistro baigiamojo darbo vadovas</i>
Bakalauro / magistro baigiamąjį darbą ginti _____ (įrašyti <i>leidžiu</i> arba <i>neleidžiu</i>)
<hr/>
(data) (bakalauro / magistro baigiamojo darbo vadovo parašas)

3 priedas. *Turinio pavyzdys*

TURINYS

ĮVADAS	3
1. TARP KULTŪRINĖ KOMUNIKACIJA IR JOS BARJERAI	7
1.1. Tarpkultūrinės komunikacijos samprata	7
1.2. Tarpkultūrinės komunikacijos barjerai	14
2. LIETUVIŲ ADAPTACIJA SVETIMOJE KULTŪROJE	20
2.1. Adaptacijos procesas	21
2.2. Komunikacijos vaidmuo adaptacijos procese	26
2.3. Kultūrinis šokas ir readaptacija	30
3. READAPTACIJOS PROBLEMOS: TYRIMAS	36
3.1. Tyrimo metodologija ir bazė	37
3.2. Tyrimo rezultatai	40
3.3. Lietuvių reemigrantų adaptacijos problemos: tyrimo išvados	46
IŠVADOS	48
Bibliografinių nuorodų sąrašas	50
Priedai	56
1 priedas. Anketos pavyzdys	56
2 priedas. Anketavimo medžiaga	57

Rašto darbų metodiniai nurodymai [Elektroninis išteklius] / Vilniaus universitetas, Komunikacijos fakultetas ; [leidinį atnaujino ir pakeitė Ingrida Girnienė, Vincas Grigas, Jolanta Mažylė, Tomas Petreikis, Martynas Petrikas, Marija Stonkienė]. – Vilnius : Vilniaus universitetas : Vilniaus universiteto leidykla, 2018. – 1 pdf failas (52, [1] p.)

Prieigos būdas: World Wide Web. – www.kf.vu.lt

ISBN 978-609-07-0071-6 (skaitmeninis PDF)

Šiame leidinyje pateikiamų metodinių nurodymų tikslas – aptarti reikalavimus, keliamus Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto studijų programų rašto darbams. Aptariami bakalauro ir magistro studijų programose dažniausiai rengiami rašto darbai: mokslinė esė, referatas, praktikos ataskaita, kursinis darbas ir semestrinis darbas. Antroje leidinio dalyje aptariami reikalavimai bakalauro ir magistro baigiamiesiems darbams. Taip pat nagrinėjama rašto darbų kalba, teksto formatavimas ir įforminimas, citavimas, komentavimas ir iliustravimas, bibliografinis rašto darbo apipavidalinimas. Leidinyje pateikiamas Vilniaus universiteto studentams prieinamos ir rekomenduojamos metodinės literatūros sąrašas lietuvių ir užsienio kalbomis.

Redaktorė *Danutė Petrauskienė*
Maketuotoja *Nijolė Bukantienė*

Vilniaus universiteto leidykla
Universiteto g. 1, LT-01513 Vilnius
info@leidykla.vu.lt, www.leidykla.vu.lt
1,8 aut. l.